

İnceleme Makalesi • Review Article

An Examination Of Unemployment In The 1929 Great Depression In The Usa

1929 Buhranı'nda Abd'deki İşsizlik Olgusu Üzerine Bir İnceleme

Ahmet TUNCEL¹

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 17 October 2023

Accepted: 20 December 2023

Keywords:

Great Depression

Unemployment

USA

ABSTRACT

The 1929 Great Depression emerged as one of the significant issues in the history of the United States. In the aftermath of World War I, the USA couldn't collect debts from countries it had lent money to, and finding markets to sell surplus products became increasingly difficult. The environment created by bank loans contributed to the crisis. During this crisis, factors like layoffs and business closures led to an increase in unemployment. The policies and agreements implemented by those in power over the years have brought about various changes in unemployment rates (both positive and negative). This study aims to examine the phenomenon of unemployment in the United States in the context of the conditions of that era.

MAKALE BİLGİSİ

Makale geçmişi:

Başvuru tarihi: 17 Ekim 2023

Kabul tarihi: 20 Aralık 2023

Anahtar Kelimeler:

1929 Buhranı

ABD

İşsizlik

ÖZ

1929 Dünya Ekonomik Buhranı ABD'nin 20.yy'daki en büyük problemlerinden birisi olarak ortaya çıkmıştır. I. Dünya Savaşı sonrası dönemde ABD borç verdiği devletlerden borçlarını tahsil edememiş, ürettiği ürünlerin fazlasını da satacak pazarlar bulması zorlaşmış ve bankaların kredilerinin oluşturduğu ortamda krize sürüklenmiştir. Bu kriz esnasında birçok işten çıkarılmaları ve iş yerlerinin kapatılması gibi sebeplerle işsizlik artmıştır. İktidardakilerin uyguladıkları politikalar ve anlaşmalar da yıllar içerisinde işsizlik oranlarında değişimlere (olumlu-olumsuz) sebep olmuştur. Bu çalışma Amerika'daki işsizlik olgusunun dönemin şartları çerçevesinde incelenmesini kapsamaktadır.

I. Dünya Savaşı'ndan sonra ülkeler zorlu bir döneme girmiş, Amerika ise konumundan dolayı savaşın etkilerinden kısmen uzak kalmıştı. Öyle ki kıta Avrupası'na borç vermekte ve sanayileşmenin sürekliliğini devam ettirmek istemekteydi. Bu ortamda ABD'nin dünyanın en fazla alacaklı ülkesi konumunda olması çözümün yine ABD tarafından sunulması anlamına gelmektedir. Çünkü ABD, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra uluslararası politikaların belirlenmesinde söz sahibi olmuştur (Duman, 2011; 51).

1920'ler Amerikalıların değişen yaşam biçimini yansıttığı için "Kükreyen 20'ler" olarak anılmıştı. Kükreyen 20'lerin en önemli buluşlarından birisi de seri üretimdi (Darıcan, 2013; 42). Amerika'nın seri üretimin devamlılığının istikrarlı bir şekilde sağlanması ve üretilen malların satılması için pazarların bulunması konusunda tökezlediği söylenebilir. Bütün bunların yanında birden fazla sebeplerle Amerika 1929'da New York Borsası'nın çökmesiyle ekonomik krize girdi. Bu krizin sonuçlarını en fazla hisseden kesim ise elbette halk olmuştur.

¹ Doktora Öğrencisi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, ahmet_tuncel@mail.ohu.edu.tr, ORCID: 0009-0009-9881-5972.

Büyük Buhranlar (veya ekonomik durgunluklar), bir ekonominin ürettiği tüm mal ve hizmetler için yeterli talebin olmadığı durumlarda meydana gelir. Satılmamış mal stokları birikir ve üreticiler, işçileri işten çıkararak üretimi azaltır ve ürettikleri ürünleri yapmak için kullandıkları hammaddeyi daha az alırlar (Caldweel and O’Driscoll, 2007; 70). Bu gibi durumlarda, üreticiler üretimi kısarak işçi çıkarımları yapar ve ham madde alımlarını azaltır. Bu tür durgunluklar genellikle ekonomik dengesizlikler, finansal sorunlar veya diğer faktörler nedeniyle ortaya çıkar ve akabinde işsizlik gibi olumsuz sonuçlar doğurabilir. 1930 yılından sonra iflasların artması ve yatırımların azalmasının etkisiyle işsizlik, toplam talebi düşürmüştür (Barışık ve Barış, 2015; 243). Amerika’da başlayan krizin birebir şahidi ve mağduru olan işçi kesimi hayatta kalmak için uğraşlar verdiği yorumu yapılabilir. 1929’dan 1933’e kadar, ABD’de gerçek üretim %26 oranında daraldı ve işsizlik oranı %3,2’den %25’e yükselerek Amerikan tarihinde kaydedilen en yüksek seviyeye ulaştı (Benmelech, Frydman and Papanikolaou, 2017; 1).

(Tablo 1: 1930’larda İşsizlik ve Gerçek Ücretler)

	<i>İşsizlik Oranı %</i>		<i>Reel Ücret Endeksi</i> <i>1940=100</i>
	<i>Lebergott</i>	<i>Darby</i>	
1929	3,2	3,2	69,4
1930	8,7	8,7	75,7
1931	15,9	15,3	83,2
1932	23,6	22,9	80,8
1933	24,9	20,6	79,5
1934	21,7	16,0	84,3
1935	20,1	14,2	80,4
1936	16,9	9,9	81,1
1937	14,3	9,1	85,5
1938	19,0	12,5	93,9
1939	17,2	11,3	97,3
1940	14,6	9,5	100,0

(Margo, 1993; 43)

Lebergott ve Darby² serileri arasındaki fark, “iş yaratma” işlerinde çalışan kişilerin nasıl işlendiğini yansıtmaktadır. Lebergott’a göre, iş yaratma programlarındaki kişiler işsiz kabul edilirken, Darby bu kişileri istihdam edilmiş olarak saymaktadır (Margo, 1993; 44). Tabloda görüldüğü üzere işsizlik oranı buhranın ardından sürekli olarak çift haneli rakamlarda seyretmiştir. Bu da iş bulmanın güçlüğü ve açıkta kalmanın yansımaları bizlere sunmaktadır. Buhan dönemi başkanı Roosevelt ülkesini içinde bulunduğu durumdan kurtarması ümidini kurduğu “New Deal”ı devreye sokmaya başladı.

Yeni Anlaşma, banka mevduat sahiplerine daha fazla güvence vermenin yanı sıra (FDIC (Federal Deposit Insurance Corporation), yatırımcılara daha güvenilir bilgi aktarmış (SEC (Securities and Exchange Commission), kredi verenlere ise daha fazla güvenlik sağlayarak (FHA (Federal Housing Administration), sermaye ve emek arasındaki ilişkilere daha fazla istikrar getirdi. NLRB (National Labor Relations Board) ise en savunmasız işçilere daha öngörülebilir ücretler sunmayı hedefleyerek

² Stanle Lebergott, Michael Darby Amerikalı ekonomistler.

(FLSA (Fair Labor Standards Act) hem işsizler hem de yaşlılar için bir güvenlik ağı oluşturdu (Sosyal Güvenlik) (Kennedy,2009; 254). Bu adımla, düşük ücretli ve savunmasız işçilere daha iyi çalışma koşulları ve ücretler sağlayarak sosyal adaleti artırmayı amaçladı. Ayrıca Sosyal Güvenlik sisteminin işsizlere ve yaşlılara finansal güvenlik sağlayarak toplumsal refahı artırmayı amaçladığı yorumu yapılabilir.

Bunun yanı sıra New Deal kapsamında birçok sosyal inşa işine de teşebbüs edildi. Çiftçi Güvenlik İdaresi, John Steinbeck'in "Gazap Üzümleri" adlı eserindeki Joad ailesi gibi binlerce aileyi barındıran göçmen işçi kampları işletti (Kennedy,2009; 266). Bu çözümler Amerikan işsizliğini beklenen seviyeye geriletmediği Tablo 1'de açıkça görülmektedir. Amerikan hükümeti ancak II. Dünya Savaşı'na hazırlık amacıyla harcamaları artırdığında işsizlik normal seviyelere düşmeye başladı (Caldwell and O'Driscoll, 2007; 72). Büyük Buhran dönemindeki işsizlik sorununun çözümünde, Amerikan hükümetinin savunduğu tahmin edilen bu politika ve yaklaşımı vurgulamaktadır. İşsizlik oranlarının normale dönmesinin, II. Dünya Savaşı'na yönelik harcamaların artırılması ile gerçekleştiği düşünülmektedir.

Amerika'nın içerisinde bu işsizlik sorununa dair çok çekişmeli mücadeleler verilmekteydi. Amerikan İşçi Federasyonu (American Federation of Labor) da Ekim ayında radikal bir "Acil İşsizlik Programı'nı" benimsemiştir. Beklendiği gibi, yüksek ücretleri koruma ve çalışma saatlerini azaltma politikasını desteklemiş ve aynı zamanda kendi sendikal versiyonunu faşizmin bir türevi olarak önermiştir (Rothbard, 2000; 281). Bu öneride, hükümetin işverenleri işçi çalıştırmaya zorlaması önerilmektedir (Rothbard, 2000; 282). Önerinin, yüksek işsizlik ve ekonomik sıkıntıların yaşandığı bir zamanda, sendikaların yüksek ücret politikalarını koruma eğilimi ve çalışma saatlerini azaltma stratejisinin işsizliği daha da artırabileceği veya işverenlere baskı yapmanın etik ve ekonomik sonuçları konusunda olumsuz bir önlem olacağı söylenebilir.

1931'de Başkanın İstihdam İçin Acil Komitesi, üretim örnekleme kapsamında, 1.000'den az çalışanı olan işletmelerin % 75'inde işsizlik sorunu yaşandığını, 5.000'den fazla çalışanı olan işletmelerin ise % 96'sının işsizlik sorunu yaşadığını rapor etmiştir (Rothbard, 2000; 335). 1931 yılında, New York şehri sosyal hizmet uzmanları, müşterilerinin tepkilerini anlatırken, genel olarak gurur kaybını vurguladılar ve sosyal temasları kaçınma eğiliminde olduklarını belirttiler (Garraty, 1976; 149). Psikolog Abram Kardiner, The Family dergisindeki bir makalesinde işsizliğin kurbanlarında utanç ve kaygı hissi yarattığını ve sonunda ilgisizliğe yol açtığını belirtmiştir (Garraty, 1976; 149). Kardiner'in çalışması işsizliğin sadece maddi kayıplara değil, aynı zamanda kişilerin ösuygısı ve psikolojik iyilik hali üzerinde olumsuz etkilere yol açtığını göstermektedir. Büyük Buhran döneminde işsizliği gözlemleyen roman yazarları, muhabirler ve diğer gözlemciler, boşluğun psikolojik etkilerini aynı terimlerle tarif etmişlerdir (Garraty, 1976; 149). Toplumun birçok alanında ve disiplinde buhranın yansımaları görüldüğü söylenebilir.

Keynes'e* göre, iş gücünü tam olarak istihdam etmek için yeterli talebi yaratmanın tek yolu, ulusal hükümetin tüketici ve işletme firmalarının azalan harcamalarını telafi etmek için harcamalarını radikal bir şekilde artırmasıydı (Caldwell and O'Driscoll, 2007; 71-72). 1932 yılında federal hükümet, Buhranın neden olduğu bütçe açığı azaltmak için vergileri büyük ölçüde artırdı (Caldwell and O'Driscoll, 2007; 72). Ancak, vurgulanması gereken önemli bir kriter olarak, vergi artışlarının ekonomik sıkıntıları daha da artırabileceği veya harcamaları kısabileceği düşünülebilir.

(Tablo 2: Herbert Hoover Döneminde Federal Sosyal Refah Harcamaları (Milyon dolar))

Yıllar	Toplam	Sosyal Güvenlik	Kamu Yardımı	Sağlı ve Tıbbi Programlar	Emeklilik Programları	Eğitim	Konut	Diğer Sosyal Refah Uygulamaları

* John Maynard Keynes, Keynesyen Ekonomi türünün oluşmasını sağlayan Britanyalı iktisatçı.

1929	798	56	-	47	658	37	-	1
1930	817	60	-	47	668	40	-	2
1931	911	69	-	51	744	45	-	2
1932	1002	75	-	55	825	46	-	2

(Terzioğlu ve Çağla, 2021; 898)

Tablo 2’de aktarılan verilere göre; 1929-1932 yılları arasında Hoover tarafından gerçekleştirilen yardımların yıllar içerisinde majör bir değişiklik yaptığı söylenemez. Bu da sosyal politikalar ve işsizlik çerçevesinde yapılanların yeterli olmadığına işareti olabilir. Amerikalı tarihçiler, ABD’de işsizlikteki böyle bir artışın, düşük ücretler ve gelirlerin temel nedenlerinden birinin, Başkan Hoover tarafından kararlılıkla takip edilen serbest piyasa politikaları ve eskimiş doktrinler olduğunu iddia ediyorlar (Serohina, 2020; 155).

Coğrafi koşulların ekonomik dağılımı belirleyen faktörlerden birisi olması sebebiyle, büyük buhrandaki işsizlik verilerinde de dağlık bölgelerdeki oranla daha düz yerlerdeki oran arasında farkların olduğu tahmin edilebilir. “Öncü” depresyon bölgeleri, yani 1929 ile 1933 arasında en çok düşen bölgeler, ağırlıklı olarak sanayileşmiş Doğu Kuzey Orta bölgesi ve madencilik ve kereste üretimine dayalı Dağ bölgesiydi (Wallis, 1989; 57). Güney, Büyük Buhran’ın toparlanma döneminde nispeten iyi bir performans sergiledi (Margo, 1993; 51). Hemen hemen her sektörün kendi iç dinamiklerini belirleyen faktörlere sahip olduğu söylenebilir.

Dünyanın yaşamakta olduğu iktisadi buhrana nasıl çareler üretilebileceği noktasında Ford firmasından gelen açıklamalar ise şu yöndeydi:

“İktisadi buhranın sebepleri istihsalde (süperprodüksiyon) araştırılmakta ve bu istikamette tedbirler alındıkça buhran tabiatıyla artmaktadır. Şurasını iyi bilmeli ki dünyada fazla istihsal mevcut değildir. Mevcut olan şey halkta satın alma kabiliyetinin olmamasıdır. Eğer halk refah içinde yaşar, maişetini, ihtiyacını temin eder ve bundan sonra ortada mahsul kalırsa o zaman süperprodüksiyon var denilebilir. Bizler Amerika’da buhranla mücadele etmek için yevmiyesinin artmasına ve emtia fiyatının düşmesine çalışıyoruz. Halbuki bu yanlıştır. Yüksek yevmiye vermek suretiyle istihsal kudretini artırmak lazımdır. Buhrana çare bulmak için işleri azaltmaya çalışmak da yanlıştır. Çünkü bu suretle işler duruyor, halk faal vaziyetten çıkıyor, ihtikar sahası açılıyor ve cemiyeti beşeriye sıhhatini kaybetmiş bir hasta haline giriyor. Halbuki hastalığın esas tedavisi faaliyettir... ihtiyaçtan fazla istihsal iddiası bir efsanedir.” (Gözcü, 2013; 102).

Ford şirketinin yukarıda açıkladığı gibi üretimden ziyade işçilerinin boş kalmaması için fabrikasının açık tutulması konusunda önlem aldığı görülmektedir. Ancak bunun yanında da işçilerin kendi haklarını alma konusunda çok aykırı veya fazla gösteri veya eylem girişiminde bulunmadıkları yorumu yapılabilir. Dağınık bir biçimde “Açlık Yürüyüşleri” birbirini izledi; bunların en ünlüsü 7 Mart 1932’de Detroit yakınlarındaki Dearborn’da yapıldı ve kana boğuldu; kentin işsizleri (Ford çalışanlarının dörtte üçü işten çıkarılmıştı), kamu yardımlarının düşüklüğüne karşı, yeni istihdam olanakları için gösteri yaptı. Polisin kışkırtmasıyla gerçekleşen çok şiddetli çatışmalar sonucunda dört kişi hayatını kaybetti (Gazier, 2018; 85-86). O dönem içerisinde işçilerin bu eylemi haklarının aranması ve alınması adına önem arz ettiği söylenebilir. Bu gösterilere karşı yönetim daha önce bahsedildiği gibi sessiz kalmamıştı. The Norris-La Guardia Act*, 1932 yılında kabul edildi ve sendika faaliyetlerine getirilen hukuki engelleri, sendikaları zayıflatmaya yönelik uygulamaları ve işçi çatışmalarına yargı müdahalesini (sadece sendikasız işçileri işe almak, işçi anlaşmazlıklarında yargı mahkemelerine başvurmak ve uygun yargı kararları almak gibi) kaldırdı (Serohina, 2020; 156). Bu yasa ile;

İşçileri sendika üyeliğini reddetmeye zorlayan istihdam sözleşmeleri.

Federal mahkemelerin şiddetsiz işçi anlaşmazlıklarına ilişkin kararlarını kabul etme.

* ABD iş kanununa ilişkin 1932 tarihli bir ABD federal kanunudur.

İşverenlerin işçilerin serbestçe sendika kurma ve üyeliklerini engellemesi (Serohina,2020; 156).

Yukarıda bahsi geçen kanun, işçilerin sendika kurma ve toplu pazarlık yapma haklarını koruma amacı güdüyor ve federal mahkemelerin sendika karşıtı kararlar verme yetkisini kısıtlıyordu.

ABD Roosevelt'in göreve gelmesiyle yoğun bir faaliyete başlamış ve New Deal Plan kapsamında 100 gün içerisinde ekonomik hayata ilişkin 13 önemli kanun çıkarılmıştır (Barışık ve Barış, 2015; 246). Bu bağlamda, devletin banka sistemini kontrol altına almasına imkân verilmiş, altına ambargo konulmuş, altının yurt dışına çıkarılması önlenirken ülke içerisindeki altının devlet tekelinde toplanması amaçlanmıştır (Barışık ve Barış, 2015; 246). ABD'nin anayasa mahkemesi Yüksek Mahkeme bu önlemlere şiddetle karşı çıktı. 27 Mayıs 1935'te, bu mahkemenin görevlerinden alınması imkansız üyeleri olarak dokuz yargıç, "New Deal" çerçevesi içinde alınan önlemlerin tümünü Amerikan Anayasası'na aykırı bularak oybirliği ile geçersiz ilan ettiler (Gazier, 2018; 101). Bu da devlet içerisindeki kolların birbiri ile olan bağlarının aslında uyumlu olmadığını gösterirken, bir yandan da güçler ayrılığının yansımaları olarak yorum yapılabilir.

Roosevelt, yaşlılık sigortası, işsizlik sigortası ve bakıma muhtaç çocukların sağlanması konularında destek verdi. Kongre, Haziran 1935'te tarihi bir Sosyal Güvenlik Yasası'nı kabul etti. Bu yasa, işsizlik sigortası için federal hibe sistemi aracılığıyla sağlanıyordu, ancak daha fazla federal kontrol içeriyordu (Moreno, 2013; 258).

Roosevelt ve ekibi geleneksel iktisat politikasının bütçede açık verilmemesi prensibine sıkıca sadık kalıyor ve bu nedenle işsizliği ortadan kaldıracak düzeyde inşaat yatırımlarına geçemiyordu. Keynes, Roosevelt'in bu tutumunu "ekonomi konusunda son derece beceriksizlik" diye eleştirecektir (Tekeli ve İlkın, 1977; 20). İçinde bulunulan dönemin ekonomik koşulları, bütçede açık vermemeye odaklanmayı gerektiriyordu ve bu da büyük inşaat yatırımlarının hızla başlatılmasını engelliyordu. Keynes'in, bu politikaların yetersiz olduğunu öne sürerek daha fazla kamu harcamasına ihtiyaç olduğunu savunduğu söylenebilir.

Yeni Anlaşma, mali olarak merkezi bir yapıya sahip olsa da idari olarak merkezi olmayan bir yapıya sahipti. İşsizlik deneyimi nispeten olumlu olan eyaletler ve bölgeler, yüksek işsizliğin en kötü olduğu bölgelerle Yeni Anlaşmayı farklı bir bakış açısıyla değerlendirmiş olabilirler (Wallis, 1989; 64). Ancak 1936'da yeniden seçilen Roosevelt halkın onayını kazandı ve Yüksek Mahkeme'nin pasif kalmasını sağladı. İşte o zaman gittikçe yükselen bir toplumsal gerilim içinde ikinci "New Deal" başladı; emekçilerin haklarını kutsayan yasal önlemler ele alındı (Gazier, 2018; 102). Yeni Anlaşma dönemi 1933-41, yalnızca 1937-38 durgunluğu tarafından geriye götürülen genel ekonomik büyüme dönemi oldu. Bu ekonomik büyüme, kısmen hükümet ve sendikalar tarafından yönlendirilen gerçek bir ücret artışı "itme" ile aynı anda meydana geldi (Bernanke and Parkinson, 1989; 9). 1941'deki resmi BLS verilerine göre işsizlik oranı 1940 yılında %14,6 iken, 1941 yılında %9,9'a düşmüştür (Gordon and Krenn, 2010;16). Aynı zamanda, bu dönemin ABD tarihindeki önemli dönemlerden biri olduğunu unutmamak önemlidir. 1941, ABD'nin II. Dünya Savaşı'na resmen girdiği yıldır. Bu dönemde, savaş çabaları için büyük bir askeri ve sivil işgücüne ihtiyaç duyuldu ve bu, işsizlik oranındaki düşüşün arkasındaki nedenlerden biri olarak kabul edilebilir.

İşsizlik olgusunun halkın üzerindeki etkilerinin seneler içerisinde hafızalardan silinmediği çıkarımı yapabiliriz. Amerikalı tarihçi Ray Allen Billington, 1930'ların sonlarında Massachusetts'teki Yeni Anlaşma Yazarlar Projesi'nin direktörü olan ve birçok başvuruyu mülakat etmişti. Yirmi beş yıl sonra bile "onların kasvetli, umutsuz gözlerini, kırık ruhlarını" hatırladığını ifade etmiştir (Garraty, 1976; 150). Bu nedenle, belki de işçi hareketlerinin devrimci bir faaliyete sebebiyet vermemesinin sebebi işsizliğin yüklediği uzun soluklu psikolojik etkileri olabilir.

SONUÇ

1920'lerin sanayileşme ve hizmet sektöründeki atılımları ile Amerika dünyada gözde bir yerde olma yolunda ilerliyordu. Öyle ki bu dönemde Amerika'da "Kükreyen Yirmiler" adı verilen yıllar içerisinde üretim hızla artmakta ve buna paralel olarak da tüketim olmaktadır. I. Dünya Savaşı'nın

ardından devletlerin, özellikle Amerika'dan borç alan devletlerin borçlarını ödeyememesi (genelde altın türünden borçlar), üretilen malların tüketiminin sadece Amerika'da kalması yani ihrac fazlası ürünlerin olması, gayrimenkul alımlarının henüz temel bile atılmadan gerçekleştirilmesi ve kasırga gibi etkenlerle Amerika 1929'da borsasının çöküşüyle derin bir karanlığa gömülmüştür.

Bu süreçteki sorunların başında işsizlik gelmekteydi. İşsizlik dalgasının temel nedenlerinden biri, hisse senedi piyasasındaki çöküşün ardından birçok şirketin üretimi azaltması veya iflas etmesi oldu. Bu, işçilerin işlerini kaybetmelerine yol açtı. Ayrıca, bankaların iflas etmesi ve tasarrufların kaybedilmesi, tüketici harcamalarını azaltarak işletmelerin üretimi daha da kısımlarına neden oldu. Bu karanlığın içerisinde çıkış yolları arayan hükümet kanadı birçok kalkınma programlarını uygulamaya koymuştu. Başkan Hoover döneminde, sosyal politikalar ve alınan önlemlerin büyük bir ıslaha ya da güvenli bir çareye dönüştüğü pek söylenemez. Öyle ki ABD'de işsizlik oranı %3,2'den %25'e tırmanmıştır. Yönetimin değişmesiyle başa geçen Roosevelt birtakım uygulamalar ve politikalar getirerek sosyal refahı yükseltmeyi amaçlamıştı. Bunlardan en önemlisi New Deal'dı.

Başkan Franklin D. Roosevelt tarafından uygulanan Yeni Anlaşma politikaları ile buhranın etkileri hafifletilmeye çalışıldı. Bu süreç boyunca iş yaratma programları ve kamu projeleri, işsizliği azaltmaya yönelik çabalardan biriydi. Gerek kredi sağlanması gerek sosyal destek politikaları ile işçi grubunu destekleyen adımlar atılmıştı. İşçi sınıfının sendikalaşmaya gitmesi ve belirli şartlarda çalışma koşullarının güncellenmesi işçi ile işveren arasındaki düzenlemelerin yapılmasının önünü açmıştı. Amerika savaş sonrası dönemdeki dünyada hissedilen yıkımdan en hafif yaralarla ayrılırken, 1929 krizi ülkeyi derinden etkilemiş ve uygulanan devlet politikaları ile II.Dünya Savaşı'na kadar toparlanmaya başlamıştır. Bu politikalar arasında oluşan işsizliği yeni üretim alanları açarak azalttığı yorumu yapılabilir. Roosevelt dönemi uygulanan politikalarından özellikle birinci ve ikinci New Deal'in etkisi Keynes ile özdeşleşen ekonomik doktrini benimsemişti. Ancak bu politikaların işsizliği yavaşlatsa da durdurmaya yetmediği görülmektedir. Kısıtlı olsa da işçi hareketlerini gördüğümüz bu dönem, anlaşılacağı üzere devletin halkın yanında olması isteğinin realitede tam karşılığını alamadığı yorumu yapılabilir. Tüm bu çıkarımlar doğrultusunda, işsiz kesimin sadece iş bulma konusunda yaralar aldığını görmüyoruz, aynı zamanda onların senelerce sürececek psikolojik toparlanmasına da sebep olan etkenleri görmekteyiz.

Kaynakça

- Barışık, S. ve Abdullah B.(2015). 1929 Büyük Bunalımı ve 2008 Küresel Krizinde Uygulanan Politikaların Karşılaştırılması, *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi/GOSOS*, 10/1, 243.
- Benmelech, E., Frydman, C. and Papanikolaou, D. (2017). Financial Frictions And Employment During The Great Depression, *Nber Working Paper Series*, 1.
- Bernanke, B. and Parkinson, M. (1989). Unemployment, Inflation and Wages In The American Depression: Are There Lesson for Europe?, *NBER Working Paper Series 2862, National Bureau of Economic Research*, 9.
- Caldweel, J. and O'Driscoll, T. G. (2007). What Caused the Great Depression?, *Social Education 71 National Council for the Social Studies*, 70.
- Duman, E. (2011). *Krizlerin Anatomisi: 1929 Ekonomik Buhranı ve 2008 Küresel Krizi'nin Karşılaştırılması*, İktisat yüksek lisans tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Karaman.
- Darıcan, M. F. (2013). Ekonomik Krizler ve Türkiye, *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi (İAÜD)* 42.
- Garraty, J. A. (1976). Unemployment During the Great Depression, *Labor History*, 17:2, 149.
- Gazier, B. (2018). *Büyük Buhran 1929 Krizi*, İstanbul: Kırmızı Kedi Yay.
- Gordon, R. J. and Krenn, R. (2010). The End Of The Great Depression 1939-41: Policy Contributions And Fiscal Multipliers, *Social Science Research Network, National Bureau of Economic Research*, 16.

- Gözcü, A. (2013). *1929 Dünya Ekonomik Buhramı ve Türkiye*, İstanbul: Libra Yay.
- Kennedy, D. M. (2009). What The New Deal Did, *Political Science Quarterly*, Vol. 124, No. 2, 254.
- Margo, R. A. (1993). Employment and Unemployment in the 1930s, *Journal of Economic Perspectives*, Volume 7, Number 2, Spring 19, 43.
- Moreno, P. D. (2013). The American State from the Civil War to the New Deal, 20 - The Second New Deal, *Cambridge University Press*, 258.
- Rothbard, M. N. (2000). *America's Great Depression Fifth Edition*, Alabama: The Ludwig von Mises Institute.
- Serohina, N. (2020). Unemployment As A Real Threat To The National Security Of The Usa In The Years Of The Great Depression: A Historical Retrospective, *Ukrainian State Employment Service Training Institute*, 155.
- Tekeli, İ. ve İlkin, S. (1977). *1929 Dünya Buhranında Türkiye'nin İktisadi Politika Arayışları*, Ankara: Şafak Matbaası.
- Terzioğlu, Onur ve Çağla, C. (2021). Büyük Buhran ve Amerika'da Sosyal Politika, *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 22(41), 898.
- Wallis, J. J. (1989). Employment in the Great Depression: New Data and Hypotheses, *Explorations In Economic History* 26, 57.